

Læs, mand!

En praktisk guide til
læsefællesskaber for mænd

Slå op i guiden, når du har brug for input

Du behøver ikke at læse guiden fra ende til anden for at kunne bruge den. Brug indholdsfortegnelsen til at slå op på de emner, du har brug for input til.

Læs, mand!

En praktisk guide til
læsefællesskaber for mænd

Udgivet af Ældre Sagen
Snorresgade 17-19, 2300 København S
Tlf. 33 96 86 86
aeldresagen@aeldresagen.dk
www.aeldresagen.dk

Redaktion: Lars Berg Schovsbo, konsulent for
mandefællesskaber, Frivilligafdelingen i Ældre Sagen

Oplag: 1.000
Design: GrafikDesign/Ole Leif og Ida Magdalene
Foto: Ditte Capion
Tryk: Toptryk
Udgivet april 2025

© Ældre Sagen

Svanemærket tryksag

Litteratur som redskab til det gode mandefællesskab

Hvad sker der, når en gruppe mænd mødes om skønlitteratur?
En hel del, faktisk...

Samtaler starter – oplevelser udveksles – fællesskaber opstår

Læseforeningen, Ældre Sagen og Statens Institut for Folkesundhed ved Syddansk Universitet gik i 2022-2025 sammen om at finde ud af, om litteratur kan være en katalysator for det gode fællesskab blandt mænd. Projektet er støttet af TrygFonden.

Konklusionen er, at læsefællesskaber for mænd kan noget helt særligt. Litteraturen skaber et rum, hvor mænd kan dele deres livserfaringer, oplevelser og tanker.

Hjælp til at starte et læsefællesskab for mænd

Resultatet af samarbejdet har du i hånden nu – en praktisk guide, der hjælper dig med at starte et læsefællesskab for mænd i dit lokalområde. Guiden er baseret på erfaringer fra eksisterende læsefællesskaber for mænd og giver dig input til at:

- Finde deltagere til læsefællesskabet
- Skabe gode rammer for mødet
- Facilitere samtalen
- Udvælge litteratur, I kan tale om

Indhold

Litteratur som redskab til det gode mandefællesskab	3
Hjælp til at starte et læsefællesskab for mænd	3
Hvorfor et læsefællesskab for mænd?	6
Hvorfor kun mænd?	7
Litteraturens rolle i læsefællesskaberne	8
<i>Mød en læseguide: Erik Lütken, Bogense</i>	9
Din rolle som læseguide	10
Rammerne for mødet	11
Find deltagere til læsefællesskabet	12
Spred budskabet	13
Nå ud til mænd, der er i risiko for mental og fysisk mistrivsel	14
<i>Mød en læseguide: Marianne Bundgaard, Vejle</i>	16
Gode råd til din kommunikation	17
Sådan kan din invitation se ud	18
Skab gode rammer for læsefællesskabet	19
Hvor ofte skal I mødes?	19
Find et mødested	20
<i>Mød en læseguide: Ole Mark, Odense</i>	21
Forplejningens rolle i læsefællesskabet	22
Sådan kan du facilitere samtalen til møderne	23
Gode råd til samtalen	24
Inspiration til spørgsmål	25
Skab tryghed blandt deltagerne	26
Bliv uddannet læseguide	27
Vælg inspirerende skønlitteratur	28
Hjælp til at finde tekster	28
Om litteraturvalg – digte, noveller, og romanuddrag	29
Forslag til emner	30
Læseguidernes anbefalinger til litteratur	31
<i>Ida Jessen: Kaptajnen og Ann Barbara</i>	32
<i>Claus Grymer: Hvor nær</i>	40
<i>Lars Saabye Christensen: Gensynet</i>	41
<i>Pia Tafdrup: Global Fejedag</i>	54
<i>Dorte Nors: Mellem filialerne</i>	56
<i>Søren Ulrik Thomsen: Det værste er når en hemmelig dør i tapetet går op</i>	64
Mere inspiration til tekster	66
Hvis du vil vide mere	67

Hvorfor et læsefællesskab for mænd?

Isolation og mangel på nære relationer er nogle af de vigtigste årsager til mental og fysisk mistrivsel. Undersøgelser viser, at flere mænd end kvinder oplever, at de mangler nogen at tale med.

En undersøgelse, som Forum for Mænds Sundhed lavede i 2024, viser, at:

- **Hver fjerde mand i alderen 60-69 år** har sjældent eller aldrig nogen at tale fortroligt med.
- **Hver femte mand i alderen 70-99 år** har sjældent eller aldrig nogen at tale fortroligt med.
- **De fleste mænd (62 %)** ser deres partner som den, de oftest kan tale fortroligt med.

(Kilde: Dataindsamling foretaget af Norstat på vegne af Forum for Mænds Sundhed, 2024)

Mænds nære relationer er på arbejdet

68 % af mændene har deres primære omgangskreds på arbejdet. Derfor er de sårbare, når de stopper på arbejdet.

(Kilde: Mænd og nære relationer – en undersøgelse ved Forum for Mænds Sundhed, november 2016)

Det betyder, at mænd, der bor alene, og mænd uden nære relationer er i risiko for mental og fysisk mistrivsel.

Når mændene deltager i aktiviteter som fx læsefællesskaber, kan det give dem:

- En lavere grad af ensomhedsfølelse
- Flere sociale relationer
- Motivation til en sundere livsstil
- Et fællesskab at lufte deres tanker og følelser i

Med andre ord kan dit læsefællesskab være med til at øge livskvaliteten blandt de deltagende mænd.

”Jeg har lovet drengene, at jeg aldrig må tage en dame med. Jeg må lave alt muligt, men ikke en dame.”

Erik, læseguide, Bogense

Hvorfor kun mænd?

Erfaringerne fra de eksisterende læsefællesskaber viser, at det er afgørende, at læsefællesskabet kun består af mænd. Det betyder nemlig, at:
De har lettere ved at relatere til hinanden.

- De kan sænke paraderne og tale frit, uden at bekymre sig om hvordan det sagte bliver opfattet.
- De har et fælles sprog og den samme måde at tale om følelser på.

Læseguiden kan godt være en kvinde

En del af mændene i læsefællesskaberne giver udtryk for, at det er mindre vigtigt, om læseguiden er en mand eller en kvinde. Andre mener, det er bedst, hvis også læseguiden er en mand. Alle er dog enige om, at det vigtigste er, at læseguiden er fra samme generation som de deltagende mænd, så man har en fælles referenceramme.

Litteraturens rolle i læsefællesskaberne

Læsefællesskaberne er ikke kun tiltænkt mænd med en stor interesse for litteratur. I flere af de eksisterende læsefællesskaber er der deltagere uden særlige forudsætninger for at læse skønlitteratur.

Litteraturen fungerer nærmere som:

- **En aktivitet, man kan mødes om**

Deltagerne giver udtryk for, at det er vigtigt for dem at have en meningsfuld aktivitet at være fælles om. Samtalen glider nemmere, når man mødes over en aktivitet.

- **En samtalestarter**

Teksterne giver anledning til at tale om emner, man ellers ikke ville tale om, fx barndomsminder, seksualitet eller døden. Flere af deltagerne fortæller, at det er lettere for dem at tale om de svære ting, når teksten er i fokus (og ikke dem selv).

- **Et vindue til nye perspektiver**

Litteraturen åbner op for nye perspektiver. Deltagerne møder nye synspunkter og tilgange til forskellige problemstillinger. De ser, at de ikke er alene med deres udfordringer og udveksler erfaringer og løsninger.

”Det er en stor fornøjelse at se, hvordan en gruppe former sig og får relationer. De er blevet så gode venner. De virker glade for hinanden.”

Birthe, læseguide, Svendborg

Mød en læseguide: Erik Lütken, Bogense

”Som medlem af et menighedsråd observerede jeg, at 97 procent af deltagerne var kvinder, og kun 3 procent var mænd til arrangementerne. Det besluttede jeg, at jeg ville gøre noget ved.

Det er et stort arbejde at finde tekster og fotokopiere dem, men det er også spændende. Man får et forhold til hver enkelt af medlemmerne. Vi griner og græder, det er så rørende. Man åbner op, og de siger, at det er helt uforståeligt, at vi kan snakke om så intime ting, uden at vi kender hinanden.

Jeg har indført, at vi synger og spiser. Vi får flutes og ost og spegepølse – lige det, der skal til – og så en øl. Det pakker det ind på en god måde. Det er jo samvær, som ikke bare er læsning, men at man fylder oplevelser ind i processen. At man har noget sammen.

Hvis der er noget, der er spændende, så fortsætter vi ud over tiden. Vi er meget mere end en læsegruppe, vi gør ting sammen. Jeg har været væk 1 gang. Det var lige før, jeg gik og savnede dem.”

Din rolle som læseguide

Det kræver ikke noget specielt at blive læseguide for et læsefællesskab for mænd. Du behøver fx ikke at have haft stor berøring med skønlitteratur før. Det vigtigste er, at du har tid til at starte læsefællesskabet op og interesse i at møde nye mennesker.

Som læseguide har du overordnet set tre opgaver:

- **At stå for eller uddelegere det praktiske**

I første omgang er det at finde lokaler og deltagere til læsefællesskabet. Dernæst er det at sørge for eventuel forplejning – medmindre du vælger at uddelegere forplejningen til mændene i læsefællesskabet.

- **At finde litteratur og læse højt under møderne**

Som læseguide er det dig, der finder litteraturen til jeres møder. Bagerst i denne guide finder du nogle tekster, du kan starte op med eller lade dig inspirere af. Det er som udgangspunkt også dig, der læser højt under møderne.

- **At facilitere samtalen under møderne**

Du skal ikke være mødeleder eller ordstyrer, men bare sætte samtalen i gang og eventuelt stille gode spørgsmål undervejs.

OBS!

Hos Læseforeningen kan du tage en uddannelse som læseguide. Her får du redskaber til at stille de gode spørgsmål og til at finde litteratur.

Rammerne for mødet

Det er en fordel at afholde mødet efter en fast ramme:

- 1.** Deltagerne får teksten/teksterne udleveret, når I mødes.
- 2.** Du læser teksten højt og bestemmer selv, hvornår der skal være en pause i oplæsningen, så samtalen kan starte.
- 3.** Hvis samtalen ikke starter af sig selv, kan du starte den ved at spørge ind til reaktioner på teksten.

TIP

Det er en god idé *ikke* at give deltagerne teksten, før I mødes. Det kan skabe et unødigt pres, hvis deltagerne føler, de skal forberede sig. Samtalen skal helst handle om deres umiddelbare reaktion på teksten og ikke tekstanalyse.

Find deltagere til læsefællesskabet

Læsefællesskaberne er for alle mænd, der kunne have lyst til at blive en del af et meningsfuldt fællesskab, hvad enten de har en stor interesse for litteratur eller bare har lyst til at mødes med andre mænd.

Oplagte deltagere kunne være:

- Enlige mænd
- Tilflyttere
- Mænd, der lige er stoppet på arbejdsmarkedet

TIP

Kontakt eventuelt kommunens forebyggelseskonsulenter, som kommer ud til mænd, der er fyldt 70, enkemænd og mænd med intet eller begrænset netværk. De kan fortælle om dit læsefællesskab og invitere mændene med.

Hav tålmodighed

Forvent ikke at starte op med mange tilmeldte, men begynd med et par stykker eller to. Den bedste reklame er en personlig anbefaling. Og andres deltagelse gør det hele mere trygt.

”Lad være med at give op med det samme. Hvis der kun er 3 deltagere fra starten, så hæng på.”

Ole, læseguide, Odense

Spred budskabet

Der er mange måder at sprede budskabet om læsefællesskabet på. Du kan fx:

- Slå det op i lokale Facebookgrupper
- Sætte en seddel op i dit lokale supermarked, hos lægen, på apoteket mv.
- Bede dit netværk om at dele budskabet
- Sætte en annonce i lokalavisen
- Kontakte lokale medier for redaktionel omtale
- Spørge dit bibliotek, om de vil reklamere for læsefællesskabet på deres hjemmeside, sociale medier etc. Bibliotekarerne kan også sprede budskabet gennem eksisterende læsegrupper.

TIP

Er du en del af en organisation som, Ældre Sagen eller Læseforeningen, kan du bede om hjælp til annoncering i avis eller på sociale medier. Du kan også bruge deres kommunikationskanaler til at sprede budskabet, fx medlemsblade, nyhedsbreve, Facebookgrupper, lokalafdelingernes hjemmesider osv.

Tilmelding på mange måder

Tilmelding til læsefællesskabet kan foregå på mange måder. Det kan fx være via e-mail, telefon, gennem din lokalafdeling eller ved fremmøde. Overvej, hvad der passer dig bedst – men tænk også gerne over, om det påvirker, hvem der tilmelder sig. Vælger du fx e-mail, vil dit læsefællesskab primært henvende sig til it-kyndige mænd.

”Brug det lokale netværk til at udbrede kendskabet. Alt fra bibliotek til Ældre Sagen til forebyggelseskonsulenter. Der findes et enormt stort system, der er sat op.”

Inge, læseguide, Hinnerup

Nå ud til mænd, der er i risiko for mental og fysisk mistrivsel

Det kan være svært at nå ud til mænd, der er i risiko for mental og fysisk mistrivsel. Her kan det kræve en ekstra indsats, fordi der ofte er brug for en målrettet invitation.

Du kan fx række ud til dem gennem:

- **Kommunens forebyggelseskonsulenter**

Forebyggelseskonsulenterne besøger mænd, der er fyldt 70, er blevet enlige, eller som har et begrænset socialt netværk. Du kan med fordel bede dem om at fortælle om læsefællesskabet til de mænd, de besøger.

- **Madudbringning**

Mænd, der modtager madudbringning, kan være i risiko for mental og fysisk mistrivsel. Kontakt visitationen i kommunen eller køkkenet, der står for madudbringningen for at få dem til at give budskabet videre.

- **Rehabilitering**

Mænd, der mister dele af deres funktionsevne (fysisk, psykisk eller socialt) er i en særligt sårbar situation. Kontaktpersoner med ansvar for den kommunale rehabilitering kan informere om læsefællesskabet.

- **Besøgsværter og besøgsvenner**

Hvis der findes en Besøgstjeneste i lokalområde (fx gennem Ældre Sagen), kan du bede besøgsvennerne om at bringe din invitation videre.

- **Sorg- og livsmodsgrupper**

Mister vi en partner eller et familiemedlem, er der stor risiko for mental og fysisk mistrivsel. Derfor er sorg- og livsmodsgrupper et godt sted at fortælle om læsefællesskabet. Sorg- og livsmodsgrupper kan fx findes gennem den lokale kirke, Røde Kors eller Ældre Sagen.

- **Frisører, apotekere, praktiserende læger og fodterapeuter**

Læg materiale eller informér om læsefællesskabet hos den lokale frisør, fodterapeut, apoteker eller læge. Aftal med vedkommende, at han/hun følger op og spørger ind til, om manden har deltaget.

- **Viceværter i sociale boligbyggerier**

Viceværter i sociale boligbyggerier kan aflevere materiale om læsefællesskaber hos mandlige beboere, der er i risiko for at opleve mental og fysisk mistrivsel, og følge op på det.

- **Gå-med-venner**

Nogle af Ældre Sagens lokalafdelinger har gå-med-venner, der tilbyder en at følges med til mennesker, der er utrygge ved at gå ud selv, fx hvis de er dårligt gående. Bed din lokale Ældre Sagen-afdeling om at sætte dig i kontakt med gå-med-vennerne.

TIP

Følg gerne op på invitationen, hvis du kan. Mænd, der er i risiko for at opleve mental og fysisk mistrivsel, kan have brug for mere end én invitation. Du kan fx ringe til dem, banke på deres dør eller lave en personlig invitation, som du afleverer eller sender med posten.

Mød en læseguide: Marianne Bundgaard, Vejle

”Glæden ved at være læseguide er kæmpestor. Jeg kan mærke, at det gør en forskel for de her mænd.

Jeg får gode tilbagemeldinger. De skriver, at de er glade for at komme der. Både teksterne og fællesskabet gør noget for dem.

Man kan ikke altid på forhånd sige, hvad der kommer ud af samtalen, og hvordan den enkelte responderer. Nogle gange siger de, at det her har de aldrig tænkt på. Det kan være i forhold til relationer, fx forældre. Hvorfor var min far og mor der ikke mere for mig? Det kan teksterne få dem til at åbne op omkring.

Jeg får meget ud af det. Åbenhed giver mig noget og nye relationer. Men man skal vide, at man påtager sig en vigtig rolle. En rolle, man bliver glad for, fordi man kan gøre en forskel i andre menneskes liv. Det er man nødt til at tage alvorligt. Men man skal ikke overtænke det eller bekymre sig for meget om det praktiske.”

Gode råd til din kommunikation

Når du skal sprede budskabet om dit læsefællesskab for mænd, kan du med fordel være opmærksom på at:

- **Fokusere på fællesskabet**

Selvom litteraturen selvfølgelig spiller en vigtig rolle i mandefællesskabet, kan det virke afskrækkende, hvis man ikke er vant til at beskæftige sig med skønlitteratur. Gør gerne opmærksom på, at deltagelse ikke kræver erfaring med at læse skønlitteratur, og læg især vægt på fællesskabet og hyggen, når du reklamerer for læsefællesskabet. Det betyder dog ikke, at du skal nedtone litteraturen helt, for erfaringen viser, at mange mænd foretrækker at mødes om en aktivitet.

- **Vende kommunikationen**

Vi kan alle godt lide at føle, at vi bidrager med noget. Sig derfor "det ville være en gevinst for læsefællesskabet at få dig med," fremfor "det ville være godt for dig at være med i fællesskabet."

- **Bruge positivt ladede ord**

Ingen har lyst til se sig selv som ensom, sårbar eller i mental eller fysisk mistrivsel. Brug i stedet positivt ladede ord som fællesskab, samvær og hygge.

- **Følge op på din invitation**

Mænd skal ofte spørges flere gange, før de siger ja. Selvom det kan være grænseoverskridende, så spørg flere gange.

Sådan kan din invitation se ud

Mangler du inspiration til din invitation? Her er et eksempel på, hvordan den kunne se ud, når fokus er på fællesskab og hygge.

Mænd mødes om skønlitteratur

Har du lyst til meningsfyldt samvær, en god herresnak og en håndmad? Så bliv en del af et læsefællesskab for mænd, der har lyst til at mødes om skønlitteratur.

Du behøver ikke have viden om litteratur for at være med i læsefællesskabet, hvor stemningen er uforpligtende og uformel. Møderne kræver ingen forberedelse – læseguiden medbringer teksterne og læser højt.

Vi mødes hver tirsdag formiddag, læser sammen og taler om teksternes temaer over et stykke smørrebrød.

Det er gratis at være med i læsefællesskabet.

Tid og sted

Tirsdage 10-12

Inside, Dalvej 1

Tilmelding

Ring eller skriv til xxx for at tilmelde dig.

Skab gode rammer for læsefællesskabet

Der er flere ting, du bør overveje, når du vil starte et læsefællesskab for mænd:

- Hvor ofte skal I mødes?
- Hvor skal I mødes?
- Skal der være forplejning, og i så fald hvad?

Hvor ofte skal I mødes?

De eksisterende læsefællesskaber for mænd mødes enten en gang om ugen eller hver anden uge. Hvad der er bedst for dit læsefællesskab, afhænger i høj grad af dine og deltagernes muligheder og præferencer.

Nogle mænd trives med en fast struktur på møderne, mens andre finder det overvældende. Overvej gerne, om der kan være plads til begge dele i dit læsefællesskab.

”Man skal have styr på kaffemaskinen, lokalet og alt det praktiske. Vi har valgt at være to – det er godt for os.”

Birthe, læseguide, Svendborg

TIP

Det er en fordel, hvis I er to om at starte læsefællesskabet. På den måde kan I fordele opgaverne mellem jer, og I er mindre sårbare overfor uforudsete hændelser som fx sygdom.

Find et mødested

Læsefællesskaber stiller i sig selv ikke de store krav til lokalerne. Du kan fx kigge efter:

- Bibliotekets mødelokaler
- Mødelokaler i et lokalt aktivitetscenter
- Et lokale i en af lokalafdelingerne (størstedelen af Ældre Sagens lokalafdelinger har lokaler, man kan bruge til læsegrupper)
- Lokaler i kirker
- Frivilligcentre

Der er dog nogle ting, der er værd at være opmærksom på:

- ✓ **At der helst skal være adgang for gangbesværede, hvis nogle af deltagerne er det.**
- ✓ **At lokalet ligger et sted, der har gode parkeringsforhold eller er nemt at komme til med bus eller tog.**
- ✓ **At der skal være et eller flere toiletter.**
- ✓ **At der skal være mulighed for at lave kaffe, hvis I ønsker det.**

OBS!

Tænk gerne over, hvad mødestedet signalerer, for det kan have indflydelse på, hvem der melder sig til læsefællesskabet. Hvis I fx mødes på biblioteket, sender det måske et signal om, at I er meget litterære. Hvis I mødes på en café, kan det være for dyrt for nogle osv.

Mød en læseguide: Ole Mark, Odense

”Jeg blev læseguide i et læsefællesskab for mænd, fordi jeg elsker litteratur! Jeg er cand.phil. i nordisk litteratur, men jeg har aldrig brugt det til noget, for jeg har arbejdet med it hele livet.

Det er fantastisk med sådan et læsefællesskab for mænd. Jeg lærer noget af, hvad de andre siger. Det er spændende at høre, hvad andre folk tænker om et emne. Du får en fornemmelse af, hvor forskelligt folk egentlig tænker.

Hver eneste gang, jeg kører hjem, tænker jeg, hvor var det fedt. Man taler tit om ældre mænd, som om de er én gruppe. Som om de er gået i stå et sted. Men man opdager, at de er vildt forskellige.

Jeg kan godt lide at være sammen med folk, der har gået i livets skole. Det giver livserfaring og udsyn og indblik. Det giver også mangfoldighed og forståelse, fordi man gennem livet oplever en række bump, som jo gør, at retningen må skiftes. Alle oplever sådanne bump. En partner, der dør, får en demensdiagnose eller anden sygdom. Det er jo helt vildt, hvad det betyder.”

Forplejningens rolle i læsefællesskabet

Erfaringen viser, at forplejningen spiller en relativt vigtig rolle i læsefællesskaberne. Det kan nemlig være nemmere at motivere mænd, der ikke normalt beskæftiger sig med litteratur, til at komme til et møde, hvor der samtidig er lidt godt til maven.

Men det giver naturligvis også anledning til nogle praktiske overvejelser:

- Hvad skal der serveres?
- Hvem skal stå for det?
- Hvad med oprydningen?

Hvad I skal gøre, afhænger af gruppens præferencer og muligheder. For nogle fungerer det godt, at opgaven med at have lidt mad med går på skift, mens det for andre kan skabe tryghed, at rollefordelingen er fast.

Vær bevidst om forplejningens signalværdi

Tænk gerne over, hvad forplejningen signalerer til deltagerne. Nogle læsefællesskaber for mænd har fx oplevet, at kaffe og småkager inviterer til en for pæn og overfladisk snak. De oplever, at kaffe og småkager skaber et "feminint" rum. I stedet foretrækker deltagerne her et stykke smørrebrød. Omvendt er smørrebrød måske mindre tiltalende for mænd, der ikke har dansk baggrund. Med andre ord, vær bevidst om, at dine valg muligvis tiltrækker nogle og udelukker andre.

Sådan kan du facilitere samtalen til møderne

Læsefællesskaberne fungerer bedst, når der ikke er nogen forventninger til samtals indhold. Det betyder nemlig, at:

- Deltagerne får mulighed for at tale om det, der lige falder dem ind, eller som fylder hos dem lige nu.
- Der bliver en mere afslappet atmosfære, hvor man ikke kan komme til at sige noget forkert.
- Deltagerne kan sænke deres parader, når der ikke er noget at leve op til.

”Vi sætter nogle rammer op, som i virkeligheden er enkle og uformelle, som gør, at man finder glæden. Det er berigende at opleve, at andre mennesker vil dele deres liv, tanker og refleksioner. Nogle gange får de noget igen, ikke hver gang. Gode tekster befordre ikke altid den bedste dialog. Det er skæbnen, der råder.”

Inge, læseguide, Hinnerup

Gode råd til samtalen

For at skabe en samtale, der er fri af forventninger, kan du med fordel:

- **Undlade at sende teksterne ud inden mødet**

Det kan nemlig skabe en forventning om, at man skal forberede en tekstanalyse. Det kan betyde, at de, der ikke normalt beskæftiger sig med litteratur, bliver utrygge og trækker sig fra samtalen.

- **Lade deltagerne være dem, de er nu**

Du kan skabe et ligeværdigt fællesskab ved at undlade at præsentere deltagerens faglige baggrund og litterære forudsætninger. På den måde slipper deltagerne fri af de forventninger, de ellers kan blive mødt med, og I undgår, at der opstår et hierarki i gruppen.

- **Spørge ind til umiddelbare reaktioner**

I stedet for at stille spørgsmål, der lægger op til tekstanalyse, kan du med fordel stille spørgsmål som: Er der noget, du kan nikke genkendende til? Er der noget, du bliver inspireret af?

- **Lade pauserne fylde**

Nogle gange vil der opstå pauser i samtalen. Prøv at se, om du kan lade være med at udfylde dem med det samme. Det er en kunst at kunne slappe af i det, men pauserne er med til at skabe en afslappet stemning.

- **Slippe samtalen fri**

Lad gerne samtalen flyde derhen, den vil, uden at forsøge at styre den i en bestemt retning med dine spørgsmål.

- **Tage udgangspunkt i oplevelser, ikke følelser**

Mange mænd bryder sig ikke om at tale om følelser. Undgå derfor spørgsmål som: Hvordan føler du lige nu? Spørg i stedet: Hvordan oplever du det?

Inspiration til spørgsmål

Her er en liste over spørgsmål, du kan bruge i dit læsefællesskab:

- Kender du/I til den situation?
- Hvordan oplever du/I det?
- Er der noget, du/I kan nikke genkendende til?
- Er der noget, du/I bliver inspireret af?
- Sig lidt mere om det
- Hvilke tanker opstår i dig/jer nu?

Skriv gerne flere gode spørgsmål ned, når du får gjort dig nogle erfaringer med læsefællesskab.

”Jeg starter altid min læsning op med: Nu er scenen sat, hvad er det, der sker her? Det er meget åbent. Når man så kommer længere hen, kan jeg bruge teksten mere og komme det spadestik dybere.”

Inge, læseguide, Hinnerup

Mine spørgsmål:

Skab tryghed blandt deltagerne

Det er vigtigt, at deltagerne opfatter læsefællesskabet som et trygt rum fra starten. Her kan du som læseguide gøre en forskel ved at:

- **Byde velkommen på en god måde**

Sørg for at byde alle deltagere varmt velkommen, når de ankommer og introducer dem gerne for hinanden ved navn. Vær opmærksom på, at mange foretrækker ikke at blive introduceret med (tidligere) jobtitler osv. da det kan skabe konkurrencementalitet og unødige forventninger til deltagernes viden, erfaringer osv.

- **Være en god rollemodel**

Som læseguide er du den, der skaber stemningen fra starten. Vær derfor et godt eksempel, når I mødes: husk at smile og tale med alle deltagerne.

- **Gøre plads til nye idéer**

Spørg deltagerne, om de har ønsker eller idéer til litteratur, temaer eller forplejningen. På den måde involverer og motiverer du deltagerne.

- **Være nærværende**

Vær mentalt til stede og vis interesse for deltagerne. Skab tryghed ved at være dig selv.

- **Giv deltagerne lyst til at komme igen**

Giv udtryk for, at det ville være dejligt at se deltagerne igen, når I siger farvel.

Bliv uddannet læseguide

Læseforeningen tilbyder en uddannelse til læseguide, hvor du lærer om guidet fælleslæsning. Det er en praktisk uddannelse, der giver dig redskaber og kompetencer til at facilitere stærke fælles læseoplevelser med metoden guidet fælleslæsning.

Kurset løber over 3 dage, hvor du blandt andet lærer om:

- **Læseguidens rolle, ansvar og funktion**
- **Højtlæsning**
- **Tekstvalg og tekstmatch**
- **Spørgeteknik**

Kort sagt handler kurset om at kunne skabe interaktion mellem deltagere med udgangspunkt i en tekst.

Du kan læse mere
om uddannelsen
på Læseforeningens
hjemmeside

www.laeseeforeningen.dk

TIP

Du kan søge om økonomisk støtte til uddannelsen, fx fonde, forskellige ordninger i din kommune eller en forening. Er du frivillig i Ældre Sagen, kan du kontakte Ældre Sagens sekretariat for at høre, om der er muligheder for at søge midler den vej igennem.

Hjælp til at finde tekster

For nogle læseguider er det en uoverskuelig opgave at finde skønlitteratur, I kan læse i læsefællesskabet. Andre læseguider finder stor fornøjelse i det.

I dette kapitel finder du anbefalinger til litteratur fra andre læseguider, som beskæftiger sig med læsefællesskaber for mænd. Nogle af teksterne er sat ind i deres fulde form, så de er nemme for dig at kopiere og dele ud til mødet.

Sidst i kapitlet finder du også en liste med flere anbefalinger til læsningen.

Copyright

Er du i tvivl om copyright til teksterne, kan du tage fat i sekretariatet for den organisation, du arbejder for. Er du frivillig i en af Ældre Sagens lokalafdelinger, har Ældre Sagen indgået aftale vedr. kopiering af ophavsretligt beskyttet materiale.

Online tekstarkiv

Deltager du i Læseforeningens kursus i guidet fælleslæsning, får du adgang til et fælles online tekstarkiv. Her kan du finde tekster, der har været brugt i andre læsefællesskaber og skrive dine egne anbefalinger ind.

Vælg inspirerende skønlitteratur

Tænk gerne over, at teksterne, I læser, skal være inspirerende for alle i gruppen. En god hovedregel er, at du bør vælge noget, du selv synes om, og som har sat nogle tanker i gang hos dig.

Om litteraturvalg – digte, noveller, og romanuddrag

Vælg gerne både en novelle/et romanuddrag og et digt til hvert møde. Både novelle/romanuddrag og digt kan have et tema, der er oplagt for gruppen at tale om.

Når I læser begge dele, får I forskellige input til temaet.

Mange mænd har måske nok en modstand mod at læse digte fra starten, men prøv at give det en chance i gruppen.

De fleste læsefællesskaber har været glade for at læse digte, fordi digtene behandler et tema i meget koncentreret form, hvilket ofte er en god samtalestarter.

”Det var nyt for mig at læse korte tekster, noveller og digte. Har altid syntes, det var tungt, men det var en berigelse. Det er en meget fortættet form for litteratur og meget forskelligt. Det er inspirerende.”

Lisa, læseguide, Hinnerup

TIP

Du kan overveje at spørge, om gruppen har nogen ønsker til litteratur. Måske har de en yndlingsforfatter/en yndlingsdigter eller nogle input til temaer, I kan tage op. Vær dog opmærksom på ikke at skabe en konkurrence-stemning, hvor det gælder om at finde de bedste tekster, eller hvor de samme deltagere trumfer deres tekster igennem hver gang.

Forslag til emner

Når du skal vælge en tekst til læsefællesskabet, kan det være en god idé at kigge efter tekster med temaer, mændene kan spejle sig i. Det er dog altid vigtigt, at der er noget på spil i teksten, som du selv synes er spændende at dykke ned. Det kan fx være:

- **Livsfortællingen: Fortid, nutid, fremtid – Barn, ung, voksen**
- **Midtlivskrise: indgangen til en livsforandring, en transformation**
- **Overgangen til livet som senior: fx overgangen fra arbejdsmarkedet til pensionisttilværelsen**
- **Når kroppen ældes: livet med flere skavanker**
- **Døden, mørke og lys**
- **Ensomhed, at miste sin livspartner**
- **At finde kærligheden på ny**

Læseguidernes anbefalinger til litteratur

Her kan du se, hvad andre læseguider har haft glæde af at læse med deres læsefællesskaber for mænd. Læseguiderne har anbefalet teksterne, fordi de gav anledning til en god samtale i læsefællesskabet.

Før hvert tekstsæt kan du læse en kort introduktion til teksterne og få input til, hvilke temaer de andre læsefællesskaber har talt om i forbindelse med, at de har læst teksten. Det kan hjælpe dig, hvis du er på jagt efter specifikke temaer til dit læsefællesskab.

Tekstsæt 1:

Ida Jessen – Kaptajnen og Ann Barbara (romanuddrag)

Claus Grymer – Hvor nær (digt)

Tekstsæt 2:

Lars Saabye Christensen – Gensynet
(novelle)

Pia Tafdrup – Global fejedag (digt)

Tekstsæt 3:

Dorte Nors – Mellem filialerne (novelle)

Søren Ulrik Thomsen – Det værste er når
en hemmelig dør i tapetet går op (digt)*

*Der er betalt copyright af ovenstående tekster.

OBS!

Den samme tekst kan give anledning til mange forskellige temaer og samtaleemner, alt efter hvad deltagerne har på hjerte. Der er ingen samtaleemner, der er mere rigtige end andre. De mulige samtaleemner, der er oplistet, er på ingen måder udtømmende og skal blot ses som inspiration.

Ida Jessen: Kaptajnen og Ann Barbara

Dette er et uddrag fra Ida Jessens roman Kaptajnen og Ann Barbara. Romanen er en western fra den jyske hede i midten af 1700-tallet – dengang heden endnu skulle erobres. Bogen er filmatiseret i filmen Bastarden fra 2023.

Tekstuddraget handler om et møde mellem Kaptajnen og Ann Barbara. Kaptajnen bor spartansk i sit lille hus på heden, og Ann Barbara finder hurtigt en plads til sig selv i kaptajnens husholdning. På overfladen handler snakken om praktik, men under overfladen er der meget mere på spil.

Mulige samtaleemner:

- Kønsroller før og nu
- Gamle dage
- Det sagte og det usagte
- Stilhedens betydning
- Penge og velstand

Det er en varm, varm sensommer. Luften sitrer. Men om morgenen er der rim i græsset. Som glasskår under de bare fødder. Vandstanden synker i dammen. Kaptajnen slæber vand til sin køkkenhave, de små blade hænger slapt ned.

Og aksene råber til hinanden. Kornet skrider ikke, og vipperne er blevet brune. Han går stadig og roder i jorden. Det er vigtigt, at der hele tiden bliver lagt jord under plov, han skal have mere og mere jord. Han går og råber på de to magre stude.

En person kommer gående over heden, som om det er helt tilfældigt, at hun kommer denne vej forbi. Hårlokken. Det rødmundede ansigt blusser i varmen. Hun der grinede ham op i det åbne ansigt, da han venligst spurgte, om hun ville være hans husholderske. Hun kommer midt på dagen, hun har ingenting andet med end det strikketøj, hun går med i hænderne, og garnnøglet der er fæstnet til brystet med en nål. Hun går tilfældigvis der og strikker over den stegende hede i middagssolen. Hun kommer forbi kaptajnen, hun går direkte forbi ham, som om han ikke var der, og til trods for, at huset, som ingen kan overse,

og manden som også rager op, må have optaget hendes tanker i mindst et stykke tid, virker hun meget overrasket, da han råber hende an. Hun standser. Hun bliver stående med ryggen halvt vendt til.

Kaptajnen spørger, om hun vil have noget at drikke.

Ja tak, det siger hun ikke nej til.

Hun har et tørklæde viklet om hovedet. Dragten er af uld. Den er sort og støvet, under skørtet små bare fødder i træsko.

Det er en varm dag, siger han.

Det kan man ikke nægte, siger hun og tørrer sit ansigt i ærmet.

Hun sætter sig på en sten uden for huset. Han har båret vand ind samme morgen, det står i mørket derinde, køligt og godt. Han går ind efter vand og kommer ud med to tinkrus. Han trænger selv til vand. Mens hun drikker, drypper det ned på dragten. Hun drikker alt for hurtigt. Han tilbyder at hente mere vand til hende, men hun ryster på hovedet. Hun har atter grebet sit strikketøj. Der er mange pinde.

Har hun gået langt? spørger han.

Ikke så langt, siger hun.

Skal hun langt?

Ikke så farligt langt, svarer hun og begynder på en ny pind.

Det er midt på dagen, det er middagstid. Det er den tid, man spiser. Kaptajnen er sulten. Det er hun måske også? Hun ser hastigt på ham.

Måltidet, som hun laver. Det er et meget veltillavet måltid. Det består af brød og en skive pølse. Hun lægger pølseki-

ven forrest på brødet og skubber den foran sig med tænderne til hun når enden af brødet, og så spiser hun den. Hun gør det på en nydelig måde, ikke forslugent, hun holder munden pænt lukket om tænderne.

Høsten bliver ikke til meget i år, siger hun.

Nej, det er nattefrosten.

Men så meget jord, han har lagt under plov, siger hun.

Ja, svarer han.

Det må han da have haft godt med hjælp til?

Jo, han har en pige til at gå med fårene og gasen.

En pige? Så har han altså en til at lave mad til sig?

Nej, nej. Pigen er ikke mere end seks-syv år.

Pigen ler. Ikke mere end seks-syv år. Men køkkenhaven? Hvem sørger så for den?

Det gør han selv.

Hun ser sig om i huset. De mørke båse til dyrene, kamrene, gryder og redskaber i kroge over ildstedet. Hun ser på glasvinduerne, møgbeskidte, skuret af blæst og salt, den klare dag udenfor er kun en tåge.

Men nogen må han da have? spørger hun. Hvem slagter? Hvem stopper pølser? Hvem maler mel? Hvem strikker strømper? Hvem lapper tøj? Hvem vasker tøj og sørger for rent lyng i sengene? Hvem gør rent? Hvem karter og spinder? Hvem støber lys? Hvem laver ost? Hvem holder ilden på arnen ved lige?

Kaptajnen er forbavset over sig selv. Han taler så bondsk. Han siger: „Dæ blywer no som dæ blywer.“

Hun bider eftertænksomt i brødet. Brødet smuldrer, det mangler salt. Brødbagning er en kunst. Og brød er meget dyrt. Der findes billigere måder at få føden på.

Hvem kærner så smør? vil hun vide.

Kaptajnen har ingen ko.

Ingen ko, ser man det. Så er det vel længe siden, kaptajnen har fået tykmælk?

Kaptajnen kan ikke mindes, han har fået tykmælk.

Tykmælk, som man henter ned fra bjælken og drysser med revet brød? Har han aldrig smagt det?

Ikke så vidt han kan mindes.

Men øl, det har han da? Hvem brygger øl til ham?

Nej, han drikker te.

Te? På timian?

Pigen ler. Hun børster med en hånd ned over skørtet. Der sad vist et fnug af en slags. De sidder tavse et minut eller to.

„Der skal ikke ruttet med pengene,“ siger kaptajnen afgjort.

„Penge?“ siger pigen og ler igen. „Hvem snakker om penge? Hvem har brug for det skidt? Det skulle da lige være til at købe salt for.“

Nu har kaptajnen så pludselig fået husholderske igen. Hun tager fat, da de er færdige med at spise. I den varme dag bærer hun vand op, hun bærer vand som en karl, hun vasker op, besigtiger det slunkne spisekammer, gør rent i alkoverummet, hiver fladligget lyng op fra Mæt Katrin og Rolands seng og finder både museskeletter og fire levende hugorm, som hun slår ihjel med en stok. Hun forer med ny lyng, spindler ned og udsætter hele tiden at pudse vinduerne, som pølsen hun skubbede på brødet, for det glæder hun sig voldsomt til.

Hun vil lave kålmad til aften. I køkkenhaven finder hun

lidt gulerødder, kål er der ikke meget af, men så finder hun bare noget andet. Hun går og leder. Timian er der overalt, og syreblade finder hun også. Hun bærer bladene ind i sit forklæde og sætter en gryde over og tilsætter en brødskorpe for at give smag og rører byggryn i, så det forslår.

Mens kålen simrer, pudser hun vinduerne, og den nådesløse sol lukkes ind i huset. Hun er let om hjertet. Sådan et fint hus hun går rundt i. Hun gør alting fint. Bare hun vidste, hvordan hun skal forsvare sig selv. Bare hun vidste, hvordan man kan tænke: Ingen skal nogensinde gøre mig fortræd igen. Men den råhed har hun ikke. Hun kan glemme og hun kan gøre alting fint. Hun kan til nød gøre de små fortræd. Og så kan hun spå. Det er en hemmelig evne hun har. Hun har gjort det med sine veninder i hånden og i kaffegrums. Hun spår sine veninder om deres mænd og deres børn. Sin egen skæbne ser hun ikke. Hun tror ikke, at den ligger her og nu. Skæbnen venter ude i fremtiden, den hænger ikke sammen med det hun gør i dag, eller det hun gjorde i går. I dag overrasker hun kaptajnen med kålmad og en tyk pandekage, bagt på seks nylagte æg.

Han kommer ind ude fra marken. Hun sørger for, at han har nok på tallerkenen. Maden smager så godt, at han næsten ømmer sig.

„Hvad hedder du?“ spørger kaptajnen.

„Ann Barbara,“ svarer hun.

De skotter til hinanden. Hendes rødmundethed er falmet siden sidst, og selv om hun sørger for at holde læberne samlet, kan hun ikke blive ved med at skjule, at der mangler et par tænder. Mens han, den gamle mand der sad så rank på torvet og udså sig hende, har fået et knæk i hoften, en lille sidelæns svingning, når han går.

„Ann Barbara,“ siger han. „Hvad hedder du til efternavn?“

„Ann Barbara Nielsdatter.“

„Er der hvad du har brug for, Ann Barbara Nielsdatter?“ spørger han.

„Der mangler en tørresnor,“ siger hun.

Det giver et sæt i hende, da Anmai Mus kommer hjem med flokken. Hvad! Skal hun dele seng med en sigøjnerunge? Så hellere dele seng med rotter. Det har hun trods alt prøvet før, meddeler hun kaptajnen.

„Det bliver som det er,“ siger han. Han går ind i piselen og lukker døren i. Hun pisker oprørt rundt med gryderne. Det bliver som det er! Men hun skal sørge for, at hun får sin egen alkove. Aldrig om hun vil sove med den rotteunge.

„Skal vi have fosling?“ råber Anmai Mus lykkeligt.

„Snak menneskesprog.“

„Flåder.“

„Det hedder pandekage, din gøgeunge. Hvor længe tror du, kaptajnen vil vide af dig? Han kyler dig på porten. Så må du ud og tigge og stjæle, ligesom de folk du kommer fra. Sådan nogle som jer, hvis ikke det var for jer, så behøvede man slet ikke tugthuset inde i byen. I fylder alle landets kachotter. Du har ikke engang lært at rede hår. Du skal klippes med en fåresaks, jeg får kaptajnen til at klippe håret af dig. Nej. Jeg tager kniven og skærer det af med det samme.“

Anmai Mus løfter ikke engang blikket fra sin mad. Ann Barbara hæver stemmen: „Det er godt, min mor ikke ved, at jeg skal se på dig, hun ville vende sig i sin grav, hvis hun

vidste det. Spis pænt, slughals. Du behøver ikke proppe så meget i munden ad gangen. Du skal nok blive mæt.”

Det er det utroligste, Anmai Mus nogensinde har hørt. Sådan en uhørt godhed. At hun nok skal blive mæt.

Claus Grymer: Hvor nær

Digtet behandler emnet tryghed på en komprimeret og effektiv måde. Fortælleren føler tryghed ved at lukke verden ude. Men måske er trygheden bare en illusion?

Mulige samtaleemner:

- Nærhedens betydning i et fortravlet samfund
- Kan tryghed være en hindring for udvikling og fremdrift?
- Hvad kan vi forvente af det offentlige velfærdssystem fremover?
- Sårbarheden i at blive ældre

HVOR NÆR

Jeg trækker gardinerne
sammen om mig
for at mærke hvor nær den er
den tryghed
som ikke findes

Lars Saabye Christensen: Gensynet

Novellen er en del af Lars Saabye Christensens novellesamling Oscar Wildes elevator fra 2005. Den er oversat til dansk af Ida Jessen.

En kort flystrækning bliver et mareridt for passagererne på grund af et voldsomt uvejr. En pige skal møde sin far og må gennemleve en dramatisk flyvetur i stormvejr, der truer med katastrofe. Den ydre handling er et spejl af hendes tyste indre drama med den lykkelige landing som et udtryk for et ændret syn på det forestående møde i 'Gensynet'.

Mulige samtaleemner:

- Rejser, turisme og det limbo, man er i under rejsen
- Turbulens (fysisk og følelsesmæssig)
- Forholdet mellem forældre og børn

GENSYNET

For tredje gang blev afgangen udsat, og der var kun teksten på skærmen ved gaten: *afvent yderligere information.*

Det havde vi gjort i over to timer.

Jeg skulle med flyet fra Bodø til Stokmarknes. Jeg havde været ude at rejse i lang tid. Nu var jeg endelig på vej hjem. Jeg var træt af at være undervejs. Terminaler, transithaller, stationer slider dig ned. Det er steder uden forsoning, de er kun fravær, de udhuler dig, som var du udsat for en slags erosion i sjælen, og du fyldes af en ligegyldig, gold kulde. Derfor længtes jeg efter at lukke døren i bag mig og falde til ro. Jeg greb mig selv i at være utålmodig, og det føltes også som en glæde, dette at mærke uroen før roen, med andre ord: jeg levede.

Skærmen ved gaten gik ud og hang der, sort og håbløs, der

var ikke så meget som et bogstav eller et tidspunkt at klamre sig til.

Der var ikke andet at gøre end at belave sig på en ekstra nat på SAS-hotellet i centrum af denne forblæste by. Når uheldet først var ude, var det ikke det værste sted at strande, men alligevel irriterende sådan helt på falderebet, sådan som alle forsinkelser bare er tidens slagger, unyttige tilstande, og dermed en forsmag på døden.

Vi fik madkuponer af en repræsentant fra flyselskabet. Jeg hentede et glas vand og en portion lunken gryderet og satte mig ved et vinduesbord i cafeteriaet.

Det var i oktober, og efterårsstormene var allerede begyndt. Denne aften var det særlig slemt. Mørket pustede sig op et sted derude over havet, med orkan i stødene, nærmere og nærmere. Vi hørte vinden og den vilde regn, der strøg forbi. Af og til rystede hele bygningen som om vi var under beskydning og blev ramt af tunge slag. Jeg var nødt til at holde om glasset med begge hænder. Og det var fuldstændig som om naturen svejsede os sammen i et forunderligt fællesskab, et galgenhumoristisk seminar med spiritusbevilling, alle os der stadig ventede og håbede at vi snart kunne gå om bord i en Dash 8 og komme over Vestfjorden og Lofotfjeldene, og alligevel var det mest af alt det vi frygtede, for det var umuligt at flyve i sådan et vejr.

Selv ikke mågerne var på vingerne den aften.

Så fik jeg øje på pigen.

Hun sad i en af stolene ved udgangen. Hendes lange, lyse hår var strøget tilbage fra panden med et blåt hårspænde, og i en snor om halsen havde hun en plastmappe med billetter og papirer i, sådan som børn har der rejser alene. Hun så ned. Hun havde en lille taske på skødet. Foran hende, på gulvet,

stod der et urørt stykke kage på en paptallerken. Hun kunne ikke være mere end elleve år.

Pludselig så hun op og mødte mit blik, og lige i det øjeblik var synet af pigens ansigt så chokerende at jeg nærmest gispede, hendes ansigt var blegt og magert, øjnene lå dybt mellem blå, næsten sorte skygger, i mundvigene var der tynde tråde af rynker der trak de smalle læber nedefter i en vemodig grimasse som om hun slet ikke kunne smile, hun var et barn med voksne træk. Og det var først da jeg så at hendes blik også var fyldt af foragt, at jeg endelig besindede mig og skamfuldt vendte mig væk, det måtte være rejsen, alle de tidszoner jeg var fløjet igennem, der fik mig til at være sådan, på en gang sløv og ublu, det var på høje tid at komme hjem.

Så blev vores fly alligevel kaldt ud. Nogle klappede, jublede nærmest, men de fleste gik tavse mod udgangen. En stewardesse, en ung kvinde med en gennemsigtig regnfrakke over flyselskabets lyseblå dragt og håret i en stram knude i nakken, kom hen til pigen der stadig sad der, og lagde hånden på hendes skulder. Hun vred sig væk og blev siddende. Stewardessen bøjede sig ned og sagde noget, men heller ikke det hjalp, pigen strittede imod og sparkede til kagetallerkenen. Boardingen kunne ikke begynde før pigen var ombord, det er sådan det skal gå til, børnene skal først, og de andre passagerers utålmodige irritation var ikke til at tage fejl af, for nu tænkte alle igen kun på sig selv, og jeg kunne også se stewardessens fortvivlelse og raseri over det genstridige barn og situationen hun ikke mestrede. Hun så sig om, var der dog ingen af os der kendte pigen der var blevet sat af her for at rejse alene, og som kunne sige noget fornuftigt til hende? Det lod ikke til det. Til sidst var hun nødt til at tilkalde assistance, det var styrmanden, antog jeg, der dukkede op, en midaldrende mand, håret lå

vådt af regn ned i hans pande, og nu blev pigen endnu mere på tværs. Hun krøllede sig sammen og klamrede sig til den lille taske. Begge sad på hug foran hende og snakkede, hvad de sagde kunne jeg selvfølgelig ikke høre, men det så i hvert fald ikke ud til at hjælpe, snarere tværtimod. Så skete der to ting samtidig. Stewardessen fik lirket papirerne op af plastlommen der hang om pigens hals. Og et kraftigt vindstød ramte glasvæggen lige bag os, og et øjeblik bulede den brede rude af trykket, jeg var sikker på at den ville springe og løftede automatisk hænderne for at beskytte mig. Så blev alting fuldstændig stille igen, og det var her pigen rejste sig, som om hun pludselig havde skiftet mening, og gik mellem stewardessen og styrmanden ned ad den smalle korridor og ned ad trappen.

Vi måtte vente lidt længere. Jeg troede måske de ville komme tilbage med hende, at hun ville ombestemme sig igen, eller måske håbede jeg bare at alt stod og faldt med hende, for nu var jeg kommet i en sådan tilstand at jeg tolkede alt i mine omgivelser som tegn og varsler, og pigen her var en advarsel.

Men hun ombestemte sig ikke.

Så var det vores tur til at blive sluset ud.

Det var næsten umuligt at gå de ganske få meter hen til det lille fly der stod fortøjet i kraftige barduner, fæstnet til cementblokke i starten af landingsbanen. Vi måtte gå i en klynge og støtte os til hinanden for simpelt hen ikke at blæse omkuld. Nogle gik alligevel på næsen og blev hjulpet på benene igen. En turist prøvede at slå sin paraply op. Den krængede sig øjeblikkelig udad og blev revet ud af hans hænder, let som en blomst, og forsvandt i den brølende regn. Jeg sakkede agterud, var det måske fordi jeg inderst inde ønskede at der ikke skulle være plads til mig når jeg nåede frem, og at flyet var overbooket, noget der ikke var ualmindeligt, måske var det sådan

at frygten nu var blevet større end glæden. Sådan var det. Jeg kunne læne mig op ad vinden, kun den holdt mig oprejst, som om min krop var uden tyngde, ja, som om jeg ikke længere fandtes, og forundret konstaterede jeg at den voldsomme blæst var varm, næsten hed, som om den kom fra andre himmelstrøg og ikke fra mørket yderst i det hvide hav.

Var det et varsel eller en advarsel?

Jeg der levede af tegn, vidste det ikke længere.

Jeg var den sidste der gik om bord. På vej ind gennem den smalle kabine så jeg for første gang tydeligt de våde, udmattede passagerer, et ældre ægtepar, hun havde en bandage over det ene øje, de kom sikkert fra sygehuset, en soldat, han skulle sikkert videre til Andenes, en kvinde der strikkede i et rasende tempo, en musiker der klamrede sig til sin violinkasse. Der var kun ét ledigt sæde, helt oppe foran, til venstre, ved siden af pigen med det voksne ansigt. Der satte jeg mig og fæstnede sikkerhedsselen. Pigen trykkede sig endnu mere op ad vinduet og stirrede ned på sine hænder og sin lille taske. Hele flyet rystede allerede selv om vi stadig stod på jorden, tøjrede til fire cementblokke.

Trappen blev taget og døren klempt i.

Stewardessen stillede sig i midtergangen og sagde det hun skulle sige om sikkerheden, nødudgangene, iltmaskerne og rygeforbuddet. Hun snakkede hurtigt og lidenskabsløst og var nødt til at holde sig fast i hyldekanterne. Men jeg hørte ikke efter. Jeg tror ikke der var nogen der hørte efter. Det der kunne redde os, lod vi være med at lytte til. Vi var i piloternes hænder. De var som kirurger, flyet var operationsbordet, og vi var patienterne. Og det var kun nogle få stykker af os der var så heldige at være bedøvede, enten af frygt eller af noget medbragt.

I stedet fiskede jeg brochuren op af lommen på armlænet og læste om flyet: Dash 8, vingespænd 25.9 meter, antal passagerer 39, motorer Pratt & Whitne, højeste hastighed 496 kilometer i timen.

Så blev bardunerne løsnet. Et øjeblik tippede hele flyet over på den ene side. Stewardessen satte sig i det specielle sæde der er vendt mod passagererne, lige over for mig, hun smilede til os, for hun vidste godt at vi holdt hende under opsyn, hun var jo sygeplejersken, og fæstnede to sikkerhedsseler over skulderen i et kryds. Propellerne startede, og mens vi rullede ud på startbanen, skudt skråt frem af vinden, sådan virkede det, hængte hun telefonen ned fra væggen og talte atter til os.

Denne gang hørte jeg efter.

Flyvetiden til Stokmarknes var beregnet til tredive minutter. Vi blev bedt om at sidde fastspændt indtil vi landede. På selskabets vegne beklagede hun på det kraftigste forsinkelsen. Men som alle måtte forstå, kunne selv ikke de stille noget op med vejret, særlig ikke her nordpå.

Hun lo lidt.

Vi lo også lidt.

Til sidst sagde hun at der ikke ville blive nogen servering på turen.

Det var en fornuftig, men skidt melding at komme med. Det var et brud på rutinen, en afvigelse i rejsen, og den rejsende kan ikke tåle den slags brud. Vi lo ikke længere. Og pludselig hørte vi et voldsomt brøl fra propellerne, og i det samme lettede vi så brat at jeg blev kastet bagover i sædet, gardinerne bag stewardessen stod nærmest direkte ud i kabinen, og under os kunne jeg se lysene fra byens huse og gader, urolige punkter der drev forbi i mørket og regnen. Snart var de også forsvundet, og vi gled ind i de lavestliggende skyer, faldt igen mod

lysene, der nu lyste fra en anden kant, fyret, havnen, skibene, steg på ny, højere og højere, og endelig gennembrød vi skylaget, og flyet faldt til ro i en stabil kurve som om vi fløj i læ af himlen.

Frygten slap sit greb i mig. Aldrig havde jeg glædet mig så meget til at lande, til at komme hjem.

Jeg vendte mig om mod pigen. Hun sad stadig og stirrede på sine hænder og den lille taske på skødet, hendes knoer var hvide.

– Der er ikke noget at være bange for, sagde jeg.

Det var ikke smart sagt. Jeg var nødt til at finde på noget mere.

– Så du rejser også alene?

– Jeg er ikke bange.

Hendes stemme var mut, næsten påståelig, men alligevel med et barnligt knæk, hun talte som om alle sætningerne var et spørgsmål.

– Skal du besøge nogen? spurgte jeg.

Vi, eller rettere jeg, blev afbrudt af piloten. Han kunne fortælle at vi nu var kommet op i vores marchhøjde, tolv tusind fod, det ville sige knap fire tusind meter, atter blev vi påmindet om sikkerhedsselerne, der var risiko for lidt turbulens undervejs, vi ville imidlertid flyve på ydersiden af stormen, som lå over Leknes og havde standset al trafik der siden i morges, men på Stokmarknes så det stadig godt ud.

Han ønskede os en behagelig tur.

Det så stadig godt ud.

Det skulle han aldrig have sagt, det tvivlsomme ord, stadig.

Jeg kiggede på stewardessen. Hun sad fastspændt, ansigt til ansigt med os, og hendes ansigt var blegt og ubevægeligt, hun stirrede lige frem for sig, men mødte ingens blik, hun skulle

nu heller ikke sidde og stirre sådan, tænkte jeg, hun skulle smile, et veltilpas smil, skabe en god stemning, få det bedste ud af det, hun var trods alt vores sygeplejerske, som vi spændte vores ængstelse op imod. Nu var hun mere anspændt end os. Det kunne ikke være andet end et dårligt tegn. Måske var det hendes første tur. Måske havde hun også lagt mærke til det grusomme ord stadig.

Pigen ved siden af mig slog sig pludselig på lårene med begge hænder.

– Jeg skal over til far, sagde hun stille.

Og i det samme ramte vi alligevel stormen, ved kanten af Lofotvæggen, det værste sted at møde en storm. Flyet blev slynget sidelæns som om vi rutschede ned ad en hullet vej, sikkerhedsselen skar sig ind i hoftebenet, og jeg blev klemmt ind over armlænet og sad i en håbløs stilling, knækket midt over, en af bagagelågerne gik op, og en violinkasse tumlede ud, nogen skreg, det slog mod ruderne, alting rystede, og endelig lykkedes det piloterne at få rettet maskinen op, jeg kunne høre det kolossale brøl fra begge motorer idet de satte farten op og prøvede at flyve ud af stormen, men stormen var større og hurtigere, vi blev hele tiden indhentet, den omringede os, med orkan i stødene, og så tabte vi højde.

Først faldt vi langsomt og lige ned, og så var det fuldstændig som om luften forsvandt under os, faldet blev langt og voldsomt, pigens taske blev slynget op i loftet, og noget blev knust, jeg var lige ved at tabe vejret, næsten rykket ud af selerne, og jeg nåede at tænke på fjeldene, de spidse tinder og lodrette skrænter vi var i fald imod, eller imellem, jeg tvang mig til at tænke på noget andet, på min hjemkomst, jeg var snart hjemme, men det her ville ingen ende tage, det her fald, og måske forsvandt jeg et øjeblik, for pludselig var vi standset op, sådan

virkede det, vi stod lige midt i stormen og stangede og stangede mod en mur af vind og kom ikke ud af stedet, vi var uden for tid og rum, larmen var øredøvende, og alt rystede og klappede, det var som om hele flyet når som helst kunne falde fra hinanden, jeg klamrede mig til sædet og fik et glimt af stewardessen, sminken løb ud af øjnene og hendes blik var rædselsfuldt, og hendes rædsel gjorde os, passagererne, endnu mere fortvivlede.

Så blev der fuldkommen stille.

Jeg kunne ikke engang høre motorerne længere, kun nogen der græd lavt, sådan som den der har givet op, græder, det var soldaten og musikeren, violinkassen lå under sædet, andre sad med foldede hænder, det så ud som om de bad uden en lyd.

Så vendte pigen sig om mod mig, det blå hårspænde trak hendes pande bagud i en grå, stram bue, men rynkerne i mundvigene var forsvundet, for hun smilede, og i plastlommen som hun stadig havde om halsen, kunne jeg læse hendes navn.

Hun hed Sara.

– Der er ikke noget at være bange for, sagde hun.

– Godt, hviskede jeg.

– Godt, abede hun efter. Godt.

I mit skød lå der småstumper af noget der måtte have været en lille keramikfigur fra Saras taske, et hoved, en fod, måske en gave til hendes far.

Jeg gav hende stumperne.

– Du kan sikkert lime dem sammen igen, sagde jeg.

Sara lo og lod det hele falde ned på gulvet imellem os.

– Vi falder alligevel ned.

– Nej, det gør vi ikke, Sara.

Hendes smil forsvandt et øjeblik.

– Hvordan ved du hvad jeg hedder?

Jeg pegede på plastlommen.

– Det står der. Bryder du dig ikke om at jeg siger Sara?

Hun flåede snoren af.

– Jeg håber vi falder ned!

Udenfor var alt mørkt og uskelneligt. Gardinerne bag stewardessen hang lige ned, den eneste bevægelse var en krusning i det blå, foldede stof. Hendes ansigt var stribet af tårer og sminke, hendes øjne var tørre og vidtåbne, og dog så det ud som om hun sov, og hun havde revet sin ene hånd til blods. Hvad sker der når man ikke længere har kræfter til at være bange?

Det føltes som om blæsten skubbede flyet den anden vej, ned til stormens hale.

– Jeg håber vi falder ned! gentog Sara.

Og der var noget både trodsigt og triumferende i hendes stemme, det her var ikke et spørgsmål, men en befaling.

– Du må ikke sige sådan noget, hviskede jeg.

Men Sara blev ved med at sige sådan noget.

– Eller drøner lige ind i et fjeld!

Hun slog hænderne sammen.

– Piloterne ved hvor de flyver selv om det er mørkt, sagde jeg.

Men Sara lo.

– Og vi dør alle sammen!

Så kunne stewardessen ikke klare mere. Hun bøjede sig pludselig frem, som om hun lige var vågnet, så langt hun kunne for de stramme sikkerhedsseler.

– Nu holder du kæft, din lille møgunge!

Sara stirrede bare, nærmest overlegent på hende.

– Du dør også!

Stewardessen greb hende i armen og rystede hende.

– Ti stille! Hører du! Ti stille!

Sara vred sig løs.
Jeg prøvede at tage hendes hånd.
– Vi dør ikke, sagde jeg. Vi er snart nede.
Men Sara hørte ikke efter.
Hun sagde, smilende og sagligt:
– Og når jeg er død, slipper jeg for at besøge far. Jeg håber vi falder ned!

Så forsvandt alting. Selv ikke de små bølger i gardinerne var at se længere. De sidste lyde blev suget ind til en knitren i højttaleren i loftet, og jeg var buret inde i min egen, værkende krop.

Vi styrtdykkede.

Skårene fra keramikfiguren lå og rullede mod stewardessens sko. Violinkassen kurede ned ad midtergangen og ramte døren til cockpittet. Jeg blev presset forover, eller nedover, hvis sikkerhedsselen gik op nu, ville jeg falde, blodet dundrede i ørerne, det var som at gå til bunds under vand, tunge slag bag trommehinderne, et forfærdeligt tryk, brillerne blev revet af mig og forsvandt et sted, og jeg magtede ikke engang at blinke.

Vi styrtdykkede i stormens korridor.

Sara gemte ansigtet i hænderne.

Jeg syntes jeg kunne se et flakkende lys. Det måtte være en stjerne eller flammer.

Og så landede vi pludselig.

Flyet blev rettet op, der blev atter tændt for lyden, som om vi endelig var kommet op over vandfladen, og vi ramte jorden med et voldsomt brag.

Ingen jublede, ingen klappede.

Vi blev bare siddende, tavse, nærmest forundrede.

Stewardessen var den første der rejste sig. Hun løsnede Saras sikkerhedssele og tog forsigtigt hendes hånd.

– Nu er vi der, hviskede hun.

Døren blev åbnet, og Sara fulgte lydigt efter hende.

Og jeg fulgte efter dem.

Jeg fandt mine briller ved udgangen, det ene glas var knust, jeg tog dem alligevel på og standsede op på trappens øverste trin. Vi stod på tværs, i yderkanten af landingsbanen, på kanten af sundet. Jeg kunne mærke den særlige lugt af tang og skidt, og aldrig havde den været skønnere. Jeg kunne høre havet inde fra mørket. Lygterne på broen hang i en urolig bue. To brandbiler og en ambulance var kørt frem.

Og Sara satte prøvende fødderne på jorden, som om hun stadig ikke troede på at vi var landet, og sådan stod hun længe.

Så fik hun øje på en i klyngen af dem der ventede på os henne ved tårnet, og som måske havde frygtet det værste. Det var en midaldrende mand, i en stor, blafrende vindjakke, han var synlig i det stærke lys fra ambulancen. Han løftede armen og vinkede og rev huen af og viftede også med den, håret var tyndt og lige ved at blæse af hans hoved. Og Sara begyndte at gå over mod ham, først langsomt, nærmest nølende og modvilligt, og han kom hende i møde, og snart løb de begge to, og hun kastede sig i hans arme, faderen løftede sin datter i vejret og knugede hende ind til sig, og hun blev det barn hun var.

Bag mig var de andre passagerer blevet utålmodige.

Stewardessen hjalp mig ned ad de glatte trin.

Jeg gik hurtigt ind i den lille ankomsthal. Der var ikke kommet nogen for at hente mig. Jeg så heller ingen jeg kendte eller som kendte mig. Enhver havde nok i sit. Jeg vendte ryggen til dem. Min kuffert var som altid den sidste på båndet. Til sidst var det kun mig der stod der. Hvis det ikke havde været for stormen, havde jeg taget flyet videre samme aften.

Pia Tafdrup: Global Fejedag

Global Fejedag er en del af Pia Tafdrups digtsamling Trækfuglens kompas fra 2010.

Digtet beskriver et gøremål fra hverdagen, nemlig fejning. Vi begynder i Danmark, videre til Afrika og til slut i Gaza, hvor der ikke er en dør at feje foran den udbombede lejlighed. Digtet udtrykker et medmenneskeligt og globalt fællesskab gennem et simpelt rengøringsritual. Selv om fejning er en foroverbøjet kropsstilling, er fejning med til at ranke kroppen og sindet op.

Mulige samtaleemner:

- Hvordan vi præsenterer os selv
- Hvordan vi fremtræder, når vi går ud ad vores dør
- Hvordan vi tager imod besøgende

GLOBAL FEJEDAG

Jeg fejer foran døren, ryster dørmått
fri for grus og snavs, vasker dørtrin
ud til trappen, støvsuger
entréens blå tæppe

for grus og fnuller.

Og ved Kro Bay i Sierra Leone
fejer en kvinde
mindst lige så samvittighedsfuldt
foran sin dør til en hytte

med bare ét rum og seks små børn.
Floden, en drivende losseplads, kloak
for dyr og mennesker,
løber langs med hytten,
men foran den

skal der være rent.

Og uden for en bombet lejlighed i Gaza
griber en kvinde kosten
og fejer.

Mure er sprængt væk, alt
omkring hende ligger i ruiner.
I huset er betontrappen krakeleret,
et edderkoppespind
af kabler og ledninger stritter ud
fra en sønderrevet væg.

Der er ingen dør at lukke
til hendes lejlighed,

men fejes skal der.

Der findes næppe et sted,
der bliver sprunget over,
ikke en krog af verden
er uden stolthed.

Dorte Nors: Mellem filialerne

Mellem filialerne er en ud af 14 noveller i Dorte Nors' novellesamling Kort over Canada fra 2018. Flere af læseguiderne har påpeget, at novellerne fra denne bog egner sig godt til fælleslæsning.

I novellen "Mellem filialerne" gribes en forretningsrejsende af en drøm, hvor han overgives til naturens stille luner, og en fugl plukker kødet af hans krop. Han rejser mellem uspecificerede filialer med Kleenex og hygiejne-gel, mens han undgår berøring. De nordiske efternavne på filialernes personalelister minder ham om fortiden, og flugten fra fortiden gennem de kønsløse filialer er forbi.

Mulige samtaleemner:

- Barndommen
- Rejser (både fysiske og psykiske)
- Det underbevidste

MELLEM FILIALERNE

Det var i Boston, at det skete første gang. Efter mit bad klippede jeg tånegle og lagde mig til rette, læste lidt. Da så lyset blev slukket, kom det over mig. Jeg lå udstrakt på ryggen, armene let ude til siden, benene tunge, slappe. Kroppen befandt sig godt, jeg sank ned i den bløde madras, og det var kort efter, at sengen ikke længere var en seng, men den bare jord. En let vegetation groede omkring mig og op igennem mig. Sådan føltes det. Det var en kølig dag, langt fra Boston, der var vand i nærheden, og så kom fuglen. Den satte sig på et af mine ribben. Derefter gik den i gang med at plukke mit brystben for kød. Det var en stille andagt, og himlen over mig var ikke længere lokal, men en langt større himmel, og jeg forsvandt i den.

Næste morgen mærkede jeg som det første, hvor udhvilet jeg var. Tidsforskellen plager mig normalt,

men jeg følte mig frisk under bruseren, i receptionen. Otteogfyrre timer i Boston, og jeg nåede aldrig at se andet end de renskurede facader og filialen. Ved siden af hotellet lå en nydelig park, kunne jeg se fra taxien til lufthavnen. Det er altid disse parker og lufthavne. De fede turister, jakkesættene og sovepølserne. Det private kan ikke i længden holdes inde, men spreder sig bakterielt fra Security, gennem kaffekøerne til de tynde maver på toiletterne.

Jeg fik en vinduesplads i morgenafgangen til Minneapolis. Jeg havde aldrig været i Minneapolis før, men filialerne ligner hinanden. Jeg sad godt i mit flysæde. Langt under mig en sø af oceanisk størrelse, og floderne løber som fede arterier gennem al slags terræn. Ud ad øjensprækkerne betragtede jeg mine hænder på armlænet. Håndens knogler ligner benperler. Senerne er mælkeede, og det røde er det, mor kaldte plukkødet. Flyets lille koøje åbnede sig ud til skyerne, og set ned mellem dem, prærien, og jeg faldt hen. Det var den sædvanlige melding om, at nedstigningen var begyndt, der vækkede mig. Langt under mig et vandløb i færd med at krumme sig som en tyktarm.

Efter landingen kørte jeg direkte til filialen, hvor jeg fremlagde målsætninger og løftede sløret for fremtidige projekter. Man havde købt pizza til bagefter. Så sad vi der. Mig med personalelisten, dem med slet skjult ubehag i ansigterne. *How Nordic*, sagde jeg under hen-

visning til de skandinaviske efternavne på listen: Vestergaard, Dahl, Svensson, Moller læste jeg højt, og så smilede de. Mens disse efterkommere af skandinavisk emigration gnavede den sidste bløde dej af pizzaskorpen, gav jeg deres navne et historisk perspektiv. Dit navn betyder gården i vest, dit navn er en dal, du er søn af ham, som hed Sven, og et sted i din slægts fjerneste fortid går en mand rundt og er møller. Mit eget navn er en by nær den tyske grænse, og jeg er opvokset i et landdistrikt. Når vi skulle have kylling til aften, huggede min far hovedet af kyllingen, og siden puttede min mor hele kyllingen i en stor gryde med kogende vand. Så pillede hun fjerene af den. Jeg viste dem med hænderne, hvordan hun gjorde, fjer over det hele, og særligt de våde og dampende dun på hendes fingre. Hun kunne ikke få dem af fingrene, det var et mas, forklarede jeg. De betragtede mig, og jeg forestillede mig, hvordan en rødmosset bonde fra en flække syd for Sæby gennem deres udvandrede øjne stirrede tilbage på mig, som var jeg den lokale degn.

Bagefter, da jeg stod i hotelreceptionen i færd med at tjekke ind, noterede jeg mig den store flod, jeg havde set fra luften. Nu flød den neden for en skråning syd for hotellet. *Oh, it's the river*, sagde jeg til receptionisten, for jeg kan godt lide, at stemningen er venlig mellem mig og hotellet. Hun kiggede mistroisk på mig og sagde: *Yeah, the Mississippi*, og jeg sagde: *No? Not the Mis-*

Mississippi? Og hun sagde: *Yes, sir, the Mississippi.* Og jeg sagde, at det kom som en overraskelse, faktisk havde jeg ikke haft nogen anelse. I mit hoved løber de store myters flod gennem et svedigt sydligt lavland. *Så langt mod nord?* sagde jeg til receptionisten, som rakte mig nøglekortet. *Even the Mississippi has to begin somewhere,* sagde hun så.

Jeg ville have hvilet mig, men fik i stedet travlt med at finde et kort. Det viste sig, at receptionisten havde ret. Det var the Mississippi, der flød bag hotellet. Den havde sit udspring i det nordlige Minnesota. Herfra løb den for en tid nærmest parallelt med den canadiske grænse videre gennem Lake Winnibigoshish, hvorefter den lod tyngdekraften råde og flød sydpå forbi mit hotelvindue. Jeg plejer at ligge lidt efter filialbesøgene, men følte mig udhvilet, så jeg kørte kufferten hen foran garderobereskabet, hvor den ville komme til at stå stort set uåbnet, tog elevatoren ned igen, og der var den så, the Mississippi. Bred og vældig, og med et underligt velordnet vandfald i nordlig retning. Jeg betragtede det skummende vand, og så fandt jeg en bro med rustrødt gelænder. Det var i den tidlige mørkning, luften var fugtig, og jeg hørte cikader. Da jeg kom omtrent ud midt på broen, stillede jeg mig med ansigtet mod nord. Et sted deroppe startede the Mississippi, og jeg tænkte på den omvej, jeg havde set floden tage på kortet. Det var, som om den i sit

udspring ikke kunne beslutte sig og så alligevel overgav sig til den gigantiske rute nedad.

Jeg har været så mange steder nu, at det kan være det samme, tænkte jeg. Alt har forskudt sig, men det bedste jeg vidste, da jeg var barn, var at arbejde med fjerkræet. Jeg stak mine hænder ind til dem. Så stjal jeg måske æggene og gav dem til mor, indtil mor besluttede sig for at give efter for sine infektioner. En overgang holdt far eksotiske fasaner, og sølvfasanen var hidsig og let at tirre. Når jeg satte min støvlesål op imod hegnet, så kom den. Dens drabelige kløer imod gummistøvlen, næbbet i et hidsigt angreb. En sommerdag, hvor jeg gik rundt med bare tæer i græsset, udfordrede jeg fasanen. Jeg satte min nøgne fod mod trådnettet og råbte, at den bare kunne komme an. Det gjorde den så. Den ville mig kun ondt, men det føltes som omsorg, og så satte jeg mig ned ved nettet. Jeg kiggede ind i dens sorte øje. Jeg sagde til den, at den knap nok havde nevet mig. Jeg forklarede den, at dens angreb var mest som at blive kildet. At den godt måtte gøre det igen, den kunne bare flyve på mig, sagde jeg til den. *Flyv på mig*, sagde jeg igen og igen, men den stirrede bare med sit sorte øje, indtil det virkede, som om den opgav. Så forsvandt den.

Da jeg nåede den anden side, fandt jeg en lille trappe ned til the Mississippi. Bredden bestod af større sten, grus, og træstammerne lå afbarkede og strandede i strømmen. Der lugtede af ferskvand. Mine sorte sko

var blanke i nattelyset, jeg tænkte på mor. Mellem filialerne forsøger jeg først og fremmest ikke at blive berørt. Jeg har hygiejne-gel med ombord, jeg tørrer aldrig mine hænder i håndklæder eller tørreautomater. Jeg medbringer Kleenex, hoster ind i albuekrogen og bliver sjældent mere end én overnatning. The Mississippi er sikkert forurenet, og strømmen er kraftig i sydgående retning. Den krummer sig let op imod grænsen, før tyngdekraften tager den. Hvis ikke jeg vidste, at det ville have ført mig i den forkerte retning, ville jeg have sænket mig i den, men nu sad jeg der. Siden lå jeg. Da jeg havde ligget en tid, kom fuglen.

Søren Ulrik Thomsen: Det værste er når en hemmelig dør i tapetet går op

Det værste er når en hemmelig dør i tapetet går op er en del af digtsamlingen Det værste og det bedste. Digtsamlingen indeholder 21 digte om tilværelsens vidunderlige og rædselsfulde fænomener fra det praktiske hverdagsliv til det indre univers.

Digtet beskriver en række genkendelige situationer, som digteren beskriver som ”det værste”. Det er fx frygten, der rammer, når telefonen ringer midt om natten eller trangen til cigaretter, når man for længst er holdt op med at ryge.

Mulige samtaleemner:

- Frygten for det uvisse
- Døden
- Ting, vi ikke kan lide

Det værste er når en hemmelig dør i tapetet går op
og man stirrer direkte ind i det rum
hvor mørket til de kommende vintre står stablet

i 27 år var det bedste hver dag
nikotinens skarpe kniv mod min gane
og det værste er at jeg stadig savner
suset såvel som den blålige fane
af røg fra Rattray's Reserve

det værste er telefoner der ringer om natten
så blodet standser og styrter den anden vej rundt

hvem har det værst i New York City –
de radmagre koner der lyser i mørket
eller deres mølædte pudler
med diamanthalsbånd og rindende øjne?

de værste ord er projekt og vision
jeg blir fuldkommen udkørt ved synet af dem

elevatorer på forblæste s-togstationer
fodgængertunellernes rungende rør
parkeringskældre og underjordiske toiletter
hvor tolv skod og en blodig snotklat svømmer i kummen:

Det er det værste for mig.

Mere inspiration til tekster

Anja Otterstrøm: Frikadelleord (novelle)	Dan Turèll: Hyldest til hverdagen (digt)
Agota Kristhof: Det store stilehæfte, 1. kapitel (romanuddrag)	Klaus Rifbjerg: Flygtningene (digt)
Dorte Nors: Hygge (novelle)	Inger Christensen: Det (digt)
Erling Jepsen: Den sønderjyske farm, 1. kapitel (romanuddrag)	Dan Turèll: Den dag kirsebærtræerne blomstrede (digt)
Ernest Hemingway: Indianerlejr (novelle)	Tom Kristensen: I regnvej (digt)
H.C. Andersen: Den uartige dreng	Benny Andersen: Tiden (digt)
Jens Christian Grøndahl: I nat sover jeg på taget uddrag s. 65-69 (romanuddrag)	Sonja Kjærgaard Christiansen: Blomsterne (digt)
Jo Nesbø: Køen (novelle)	Hoda Hadadi: Stuen (digt)
Johannes V. Jensen: Oktobernat (novelle)	Zakarias Nielsen: Et møde (digt)
Karen Blixen: De blå øjne (novelle)	Peter Vesth: Hvornår mon livet skal leves (sangtekst)
Klaus Rifbjerg: Den store sorg (novelle)	Thomas Kingo: Sorig og glæde (salmetekst)
Lone Hørslev: Nordlys (novelle)	Tove Ditlevsen: Lykke (digt)
Thomas Korsgaard: I bor da meget pænt (novelle)	Morten Nielsen: Tykke

Hvis du vil vide mere

Der er flere muligheder for at finde inspiration til læsefællesskaber for mænd og viden om rollen som læseguide, både gennem Læseforeningen og Ældre Sagen:

Læseforeningen

Om Læseforeningen og dens formål: www.laeseeforeningen.dk

Læseforeningens uddannelse til læseguide:

www.laeseeforeningen.dk/uddannelsen-i-guidet-flleslsning

Ældre Sagen

Inspiration til forskellige slags mandefællesskaber:

www.aeldresagen.dk/skab-mandefaellesskaber

(her kan du også se en video om et læsefællesskab for mænd i Vejle)

Om Ældre Sagens frivillige indsatser:

www.aeldresagen.dk/frivilligportalen

Læs artiklen om læseguide Michael Jochimsen i Frivilligbladet Aktiv. Du finder Aktiv på Ældre Sagens hjemmeside www.aeldresagen.dk/aktiv.

SIF - Statens Institut for Folkesundhed

Mere information om forskningen bag projektet:

www.sdu.dk/da/sif/forskning/projekter/maend_moedes_om_skoenlitteratur

TrygFonden

Vil du vide mere om TrygFonden og de projekter, de støtter?

www.tryghed.dk

